

Στράτος Γρίβας

Το σχέδιο στο σύγχρονο σκάκι

Περιεχόμενα

Σύμβολα 6

Το μυστηριώδες σύμβολο $\pm$ 6

Εισαγωγή 7

Το σχέδιο 13

Οι παρτίδες 17

Οι λύσεις 131

Η βαθμολογία 261

*Με πίνακα όλων
των παρτίδων*

Ο συγγραφέας 265

*Με πίνακα αγωνιστικών
τίτλων και επιτυχιών*

Ευρετήρια 271

Οι αντίπαλοι 271

Τα ανοίγματα 273

Ποιοι το είπαν 274

Το σχέδιο

Στο σύγχρονο σκάκι, το πιο σημαντικό στοιχείο είναι, πιθανότατα, η κατάστρωση του ορθού σχεδίου. Το σχέδιο συσχετίζεται με την εκτίμηση και την εκτέλεσή του, που συναποτελούν τρεις πολύτιμες έννοιες οι οποίες είναι αδιαχώριστες και, τις περισσότερες φορές, καθορίζουν την τύχη των θέσεων μας.

Στις ημέρες μας, οι σκακιστικές παρτίδες μεταξύ αξιόλογων σκακιστών είναι γεμάτες με μικρά σχέδια, διαφόρων τύπων και ιδεών, που βασίζονται σε αμιγώς στρατηγικές και τακτικές εκτιμήσεις. Ο σκακιστής που θα κρίνει, θα σχεδιάσει, και θα εκτελέσει καλύτερα από τον αντίπαλό του «αποκτά το δικαίωμα» να κερδίσει την παρτίδα.

Μια εκτενέστερη εξέταση των παρτίδων μεταξύ ισχυρών παικτών θα δείξει την αρμονία που υπάρχει ανάμεσα στις κινήσεις τους, μια κεντρική ιδέα που οδηγεί τους ελιγμούς των δυνάμεών τους. Αυτό είναι που ονομάζουμε, τελικά, **σχέδιο**. Κάθε καλός σκακιστής αρνείται να δράσει χωρίς σχέδιο, ακόμη και αν το σχέδιο αυτό αποδειχτεί μακροπρόθεσμα εσφαλμένο.

Είναι σημαντικό καταρχήν να προσδιορίσουμε τα πιο κρίσιμα στρατηγικά και τακτικά στοιχεία

κάθε συγκεκριμένης θέσης. Σύμφωνα με τις ανάγκες αυτής της συγκεκριμένης θέσης θα πρέπει να δημιουργούμε το σχέδιό μας —και να επιμένουμε σε αυτό. Στις ημέρες μας είναι σπάνιο φαινόμενο οι παρτίδες όπου υλοποιείται μόνο ένα σχέδιο. Συνήθως είμαστε υποχρεωμένοι να δημιουργούμε πολλά μικρά σχέδια, κάτι που αποτελεί βεβαίως ένα μέρος μόνο του κεντρικού σχεδιασμού μας: να φτάσουμε στη νίκη!

Πολλοί ασθενέστεροι σκακιστές δεν έχουν την ικανότητα να καταστρώσουν ένα αποδεκτό σχέδιο. Αυτό δεν έχει καμία σχέση με την ευφυΐα τους: είναι απλώς θέμα βασικής εκπαίδευσης. Στις ημέρες μας, με τόσο πολλά βιβλία, ηλεκτρονικά βοηθήματα, και προπονητές στη διάθεσή μας, κάθε σκακιστής μπορεί να μάθει το οτιδήποτε και, με συνεχή εξάσκηση, να το κατανοήσει και να το αφομοιώσει. Χωρίς τη βασική εκπαίδευση και γνώση δεν μπορούμε να φτάσουμε πολύ μακριά. Το πρώτο βήμα είναι, λοιπόν, η κατανόηση των βασικών στρατηγικών και τακτικών στοιχείων που κυβερνούν το «βασιλικό» παιχνίδι μας. Μετά έρχεται η ώρα να μάθουμε τα σχετικά με την εκτίμηση της θέσης, την κατά-

στρωση του σχεδίου, και την εκτέλεσή του. Όταν μπορέσουμε να τα υλοποιούμε όλα αυτά σωστά στην πράξη, είμαστε έτοιμοι να σκαρφάλωσουμε στις κορυφές του σκακιστικού Ολύμπου.

Τα σχέδια είναι απαραίτητα και βρίσκονται σε κάθε φάση της σκακιστικής παρτίδας. Από τα πρώτα στάδια του ανοίγματος μέχρι τα τελευταία βήματα του φινάλε, οι σκακιστές δημιουργούν τα απαραίτητα σχέδια, που προκύπτουν από ποικίλους παράγοντες όπως η κατοχή ενός σημαντικού τετραγώνου ή μια βίαιη επίθεση. Τα πιο συνηθισμένα σχέδια είναι αυτά που καταστρώνουμε αμέσως μετά το τέλος της φάσης του ανοίγματος, χωρίς αυτό να αποτελεί βέβαια κάποιον κανόνα. Σήμερα, όπου η θεωρία ανοιγμάτων έχει προχωρήσει πολύ βαθιά στο μέσο της παρτίδας, η επιλογή συγκεκριμένου ανοίγματος εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από το σχέδιο που θέλουμε να ακολουθήσουμε!

Στο σημείο αυτό είναι δυνατή η κατάστρωση ενός καταλόγου με συγκεκριμένες γενικές οδηγίες:

1. Παρατήρηση και κατανόηση των κύριων πλεονεκτημάτων που διαθέτει κάθε πλευρά («εκτίμηση»).
2. Παρατήρηση των άμεσων απειλών που διαθέτει κάθε πλευρά — και ειδικότερα ο αντίπαλός σας!

3. Προσδιορισμός ενός ή περισσοτέρων βασικών σημαντικών στόχων και του τρόπου με τον οποίο θα μπορούσε να εκτελεστεί το σχέδιο εναντίον τους.
4. Εξέταση των αντιδράσεων του αντιπάλου στο σχέδιό σας.
5. Προσδιορισμός των πιθανότερων βασικών σχεδίων του αντιπάλου σας και εντοπισμός των αντιδράσεών σας σε αυτά.
6. Στην περίπτωση της δυνατότητας επιλογής μεταξύ δύο ή και περισσότερων καλών σχεδίων, κατασταλάξτε σε εκείνο που θεωρείτε ότι μπορεί να αποφέρει τα περισσότερα οφέλη.
7. Ακολουθήστε το σχέδιό σας. Μην το αλλάζετε χωρίς πραγματικά δικαιολογημένη αιτία.

Ακολουθεί ένα σπουδαίο παράδειγμα εκτίμησης, σχεδιασμού, και εκτέλεσης:

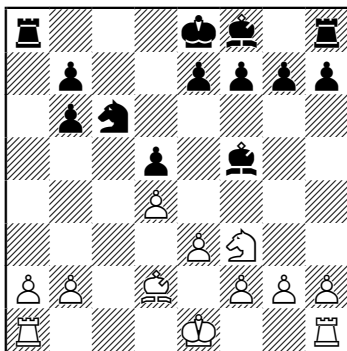
♔ **Νταβίντ Γιανόβσκι**

♚ **Χοσέ-Ραούλ Καπαμπλάνκα**

♝ **Νέα Υόρκη, 1916**

1.d4 ♟f6 2.♟f3 d5 3.c4 c6 4.♟c3
♟f5 5.♚b3 ♚b6 6.♚xb6 axb6 7.
cxd5 ♟xd5 8.♟xd5 cxd5 9.e3 ♟c6
10.♟d2 (Δ)

(δείτε το διάγραμμα στην αρχή της επόμενης στήλης)

Την εποχή που ήμουν πολύ νέος (πριν από πολλά-πολλά χρόνια!) είχα την τύχη να διαβάσω το δίτομο σκακιστικό έργο του διεθνή μετρ Τριαντάφυλλου Σιαπέρα. Σε έναν από αυτούς τους τόμους συνάντησα τη θέση του διαγράμματος, από όπου η συνέχεια ήταν:

10...♘d7!

Μια πραγματικά βαθυστόχαστη κίνηση, χαρακτηριστική για την κατανόηση του σκακιστικού παιχνιδιού σε βάθος που ήταν το χαρακτηριστικό του μεγάλου Κουβανού. Εδώ δεν συνέχισε με τη φυσιολογική κίνηση ανάπτυξης 10...e6, αλλά προτίμησε να επαναφέρει τον ♘f5 στο d7. Προτίμησε να τοποθετήσει τον αξιωματικό του σε ένα κατώτερο (από πρώτη ματιά) τετράγωνο, και μάλιστα να επενδύσει και ένα τέμπο για να τα καταφέρει! Γιατί το έκανε αυτό; Ας προσπαθήσουμε να καταλάβουμε

χρησιμοποιώντας για βοήθεια την εκτίμηση της θέσης: Τα διπλωμένα και απομονωμένα πιόνια **b** των μαύρων θα πρέπει να καταγράφονται ως αδυναμίες, αλλά στην πραγματικότητα τα λευκά δεν μπορούν να τους επιτεθούν — τουλάχιστον προς το παρόν. Το αντάλλαγμα που διαθέτουν τα μαύρα για την «αδυναμία» αυτή είναι η ημιανοιχτή κάθετη **a**, από την οποία μπορούν να ασκήσουν πίεση. Αργά ή γρήγορα τα λευκά θα πρέπει να παίξουν **a3** και θα εξαναγκαστούν στις αδυναμίες («τρύπες») στο **b3** και στο **c4**. Τα μαύρα θα μπορέσουν τότε να συνεχίσουν με ...♘a5 και ...b5 (η αιτία για το 10...♘d7!) και να δημιουργήσουν τη δυνατότητα μιας προώθησης με ...b4 ή, απλώς, να καταλάβουν το τετράγωνο **c4** με τον ίππο τους. Δεν θα είναι καθόλου εύκολο για τα λευκά να διώξουν τον ενοχλητικό ίππο με ένα **b3**, αφού και το πιόνι τους στο **a3** θα γίνει τότε πολύ αδύνατο. Συνολικά, τα μαύρα μπορούν να αναλάβουν την πρωτοβουλία στην πτέρυγα της βασιλίσσας και να αντιμετωπίσουν τον αντίπαλό τους με ίσους όρους. Τα λευκά δεν κατάφεραν να αντιδράσουν σωστά, και έχασαν μια υποδειγματική παρτίδα. Τα νεανικά μου μάτια (και ο εγκεφαλός μου!) είχαν κυριολεκτικά εντυπωσιαστεί από αυτό το «περίεργο» σχέδιο που χρησιμοποίησαν τα μαύρα. Από εκείνη τη στιγμή κατανόησα ότι, αν ήθελα

να γίνω καλός σκακιστής, θα έπρεπε πάντα να καταστρώνω σχέδιο. Η υπόλοιπη παρτίδα μοιάζει να κύλησε πολύ εύκολα, αν και τα λευκά «βοήθησαν» αρκετά αφού ποτέ τους δεν κατάλαβαν «τι τρέχει»:

11.♖e2 e6 12.0-0 ♘d6 13.♞fc1
 ♜e7 14.♙c3 ♞hc8 15.a3 ♚a5
 16.♚d2 f5 17.g3 b5 18.f3 ♚c4
 19.♙xc4 bxc4 20.e4 ♜f7 21.e5
 ♙e7 22.f4 b5 23.♜f2 ♞a4 24.♜e3
 ♞ca8 25.♞ab1 h6 26.♚f3 g5 27.
 ♚e1 ♞g8 28.♜f3 gxf4 29.gxf4
 ♞aa8 30.♚g2 ♞g4 31.♞g1 ♞ag8
 32.♙e1 b4 33.axb4 ♙a4 34.♞a1
 ♙c2 35.♙g3 ♙e4+ 36.♜f2 h5 37.
 ♞a7 ♙xg2 38.♞xg2 h4 39.♙xh4
 ♞xg2+ 40.♜f3 ♞xh2 41.♙xe7
 ♞h3+ 42.♜f2 ♞b3 43.♙g5+ ♜g6
 44.♞e7 ♞xb2+ 45.♜f3 ♞a8 46.
 ♞xe6+ ♜h7

0-1

Οι παρτίδες

1

♔ Στράτος Γρίβας
♚ Βασίλης Κοτρωνιάς
🌐 *Καρδίτσα, 1984*

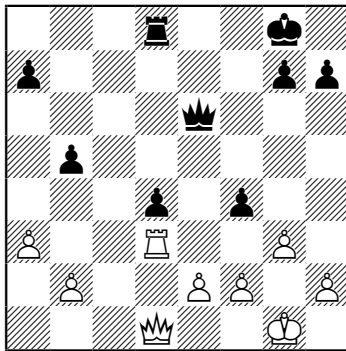
Ινδική Άμυνα της Βασίλισσας

1.d4 ♖f6 2.c4 e6 3.♗f3 b6 4.g3
♘a6 5.♗bd2 ♘b4 6.♚c2 ♘b7
7.♘g2 ♘e4 8.♚d1 ♘xd2+ 9.♘xd2
0-0 10.0-0 d6 11.♘c3 ♚e7
12.♚d2 ♗bd7 13.♚e3 ♖fe8
14.♖fd1 ♘b7 15.♘h3 ♗e4 16.♘e1
c5 17.♘g2 ♗df6 18.♗d2 cxd4
19.♚xd4 e5 20.♚d3 ♘c5 21.♚a3
♘xg2 22.♗xg2 ♚b7+ 23.♗g1
♖ad8 24.♗f1 d5 25.cxd5 ♗xd5
26.♗e3 ♗e6 27.♗xd5 ♖xd5
28.♖xd5 ♚xd5 29.♚a4 b5 30.♚d1
♚b7 31.♘c3 ♗g5 32.♚f1 ♚d5
33.a3 ♖d8 34.♖c1 f5 35.♘b4 ♗e6
36.♘a5 ♖f8 37.♖d1 ♗d4 38.♘c3
♖d8 39.♘xd4 exd4 40.♖d3 ♚a2
41.♚c1 ♚e6 42.♚d1 f4 (Δ)

(δείτε το διάγραμμα στην αρχή της
επόμενης στήλης)

Εκτίμηση: Έπειτα από ένα άχρωμο μέσο παρτίδας, τα λευκά εκμεταλλεύτηκαν μια ανακρίβεια των μαύρων για να φτάσουν σε καλύτερο φινάλε. Η εκτίμηση αυτή βασίζεται αποκλειστικά και μόνο στην

καλύτερη πιονοδομή των λευκών (τα μαύρα έχουν το αδύνατο και απομονωμένο πiónι στο d4).

Σχέδιο: Επιλέξτε ένα από τα τρία επόμενα σχέδια για τα λευκά:

A: Σε τέτοια φινάλε είναι θεμελιώδες να επιστρατεύω και το βασιλιά στις προσπάθειές μου να νικήσω. Αυτό προς το παρόν δεν είναι δυνατό όσο υπάρχουν βασίλισσες στη σκακιέρα: γι' αυτό θα πρέπει να προσπαθήσω να τις αλλάξω με 43.♚b3. Τα μαύρα δεν έχουν τίποτε καλύτερο από το 43...♚xb3 44.♖xb3 fxg3 45.hxg3 a6, αλλά στην περίπτωση αυτή μπορώ να συνεχίσω με 46.♗f1. Έτσι θα μπορέσει ο βασιλιάς μου να προσεγγίσει το κέντρο και να επιτεθεί στο μαύρο πiónι d4, ενώ παράλληλα θα βοηθάει και τον πύργο. Επιπρόσθετα, θα εμποδίσει την εισβολή του

μαύρου πύργου στο c2, από όπου θα ασκούσε πίεση στα πιόνια μου. Τέλος, εξαλείφονται και όλες οι ενδεχόμενες τακτικές απειλές που έχουν τα μαύρα στη διάθεσή τους.

B: Το πλεονέκτημά μου είναι ολοφάνερο και νομίζω ότι μπορώ ακόμη και να κερδίσω υλικό με τον πολύ απλό συνδυασμό 43.♖xd4 ♖xd4 44.♗xd4 fxg3 45.hxg3 ♗xe2 46.♗d5+ ♖f8 47.♗a8+ ♗e8 48.♗xa7. Σε αυτό το φινάλε βασιλίσσών το επιπλέον πιόνι μου θα αποδειχτεί αποφασιστικό, ακόμη και αν χρειαστούν πολλές κινήσεις. Μια ενδεχόμενη συνέχεια είναι η 48...♗e1+ 49.♖h2 ♗e5 50.♗a8+ ♖e7 51.♗b7+ ♖f6 52.b3, με την ιδέα να δημιουργήσω ένα εξωτερικό ελεύθερο πιόνι.

Γ: Το κέρδος ενός πιονιού (όπως στο **B**) ίσως είναι καλή ιδέα, αλλά νομίζω καλύτερο να διατηρήσω στη σκακιέρα και τα δύο βαριά κομμάτια· γι' αυτό πρέπει μάλλον να συνεχίσω με 43.e3 fxе3 44.fxe3 ♗e4 45.exd4 ♖d5 46.♗d2. Η μάχη θα είναι χρονοβόρα, αλλά η υπεροχή μονόπλευρα δική μου.

Η λύση και η συνέχεια της παρτίδας στη σελ. 131

Είπε:

Ακόμη δεν έμαθες
αυτά που εγώ ξέχασα
εδώ και πολλά χρόνια.

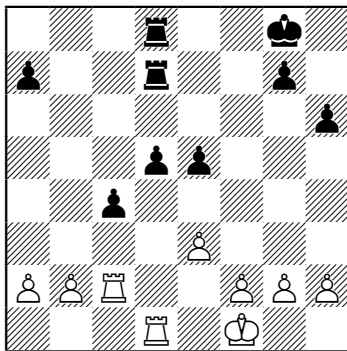
Μιγκέλ Νάιντορφ

2

♔ Στράτος Γρίβας
♙ Άρης Δανιηλίδης
♚ Αθήνα, 1984

Γκαμπί της Βασίλισσας

1.c4 e6 2.♖f3 d5 3.d4 ♖f6 4.♗c3
♗e7 5.♗g5 0–0 6.e3 b6 7.♖c1 ♗b7
8.cxd5 exd5 9.♗d3 ♗bd7 10.0–0
h6 11.♗h4 c5 12.♗e2 ♗e4 13.
♗xe7 ♗xe7 14.dxc5 ♗xc3 15.♖xc3
bxc5 16.♗a6 ♗xa6 17.♗xa6 ♗f6
18.♖fc1 ♗e4 19.♖3c2 ♖fd8 20.
♗d3 ♖d7 21.♗d2 ♗xd2 22.♗xd2
c4 23.♖d1 ♖ad8 24.♗d4 f6 25.♖f1
♗e5 26.♗xe5 fxe5 (Δ)

Εκτίμηση: Τα λευκά συμφώνησαν στην αλλαγή των βασιλίσσών επειδή είχαν εκτιμήσει με ακρίβεια το φινάλε που προκύπτει ως καλύτερο

γι' αυτά. Είναι αλήθεια ότι, με την πρώτη ματιά, φαίνεται δύσκολο να μπορέσουν τα λευκά να επιδείξουν οποιοδήποτε πλεονέκτημα, αλλά η προσεκτική εξέταση και ορθή αποτίμηση των δυνατοτήτων που έχουν στη διάθεσή τους οι δύο πλευρές αποδεικνύει το αντίθετο! Απλώς χρειάζεται καλή γνώση της θεωρίας των φινάλε και ένα παραγωγικό σχέδιο!

Σχέδιο: Επιλέξτε ένα από τα τρία επόμενα σχέδια για τα λευκά:

A: Είναι προφανές ότι θα πρέπει να έχω κατά νου μια ενδεχόμενη διάσπαση στο κέντρο. Εξίσου προφανές είναι ότι, σε φινάλε παρόμοιου είδους, η δραστηριότητα του βασιλιά είναι ιδιαίτερα σημαντική. Σκέφτομαι λοιπόν να ξεκινήσω με **27.♙e2 ♖b8** και εκεί πια να συνεχίσω με **28.e4 d4 29.♖xc4 ♙xb2+ 30.♗d2 ♙xd2+ 31.♙xd2**. Αυτό το φινάλε θα πρέπει να μου δίνει τις καλύτερες δυνατότητες, αφού ο πύργος μου θα πάει στο **a5** και στη συνέχεια, με τη βοήθεια μιας διάσπασης με **f4**, θα μπορέσω να κερδίσω υλικό.

B: Σε αντίθεση με το προηγούμενο σχέδιο, δεν πιστεύω ότι μια διάσπαση στο κέντρο θα δώσει τη λύση στα «προβλήματά» μου. Νομίζω όμως ότι με τη βοήθεια της συνέχειας **27.b3 cxb3 28.axb3 ♙f7 29.♖a2 ♖b8 30.♗d3 ♖b6 31.♖a5 ♙e6 32.♙e2** μπορώ να ασκήσω κάποια

πίεση στα μαύρα πιόνια, έχοντας κατά νου ιδέες όπως **f4** και **e4**. Στην περίπτωση του **32...d4 33.exd4 exd4** (αν **33...♙xd4 34.♗e3 34.f4 ♙f6 35.♙f3** και θα πρέπει να μπορώ να κρατήσω το πλεονέκτημα.

Γ: Νομίζω ότι με τη βοήθεια μιας διάσπασης στο κέντρο μπορώ να αποκτήσω το πλεονέκτημα: θα ξεκινήσω με **27.e4 dxe4 28.♙xd7 ♙xd7 29.♙xc4**. Είναι αυτονόητο ότι τα μαύρα θα εισβάλλουν στη **2η** οριζόντιά μου, με **29...♗d2**, αλλά εγώ μπορώ τότε να συνεχίσω με **30.♙xe4 ♙xb2 31.♖a4 ♖b7 32.♖a5**. Στη θέση αυτή τα μαύρα θα αντιμετωπίζουν πολύ σοβαρά προβλήματα, αφού θα μπορώ να συνδυάσω τη δράση του βασιλιά και του πύργου μου για να κερδίσω υλικό.

Η λύση και η συνέχεια της παρτίδας στη σελ. 132

Είπε:

Μια κακή θέση
δε με αποθαρρύνει ποτέ·
τη θεωρώ απλώς
«επαγγελματικό ατύχημα».

Αντονι Μάιλς

3

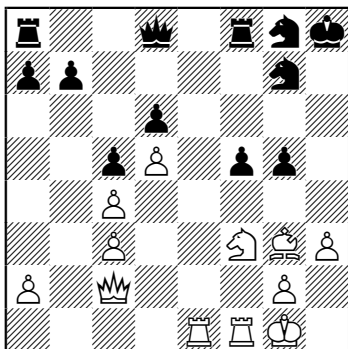
♔ Στράτος Γρίβας

♜ Σπύρος Σκέμπρης

♝ Αθήνα, 1984

Ινδική Άμυνα του Νίμζοβιτς

1.d4 ♟f6 2.c4 e6 3.♟c3 ♟b4 4.♟g5
 h6 5.♟h4 c5 6.d5 ♟xc3+ 7.bxc3 e5
 8.♞c2 d6 9.♟f3 ♟bd7 10.e3 ♞e7
 11.♟d2 g5 12.♟g3 ♟h5 13.♟e2
 ♟df6 14.0-0 0-0 15.♞ae1 ♟g7
 16.♟d3 ♟d7 17.h3 ♟g8 18.♟f5
 ♟h8 19.♟g4 ♟g7 20.♟xd7 ♞xd7
 21.f4 exf4 22.exf4 f5 23.fxg5 hxg5
 24.♟f3 ♞d8 (Δ)

Εκτίμηση: Τα λευκά κατάφεραν να δημιουργήσουν παιχνίδι στην πτέρυγα του βασιλιά. Ο μαύρος βασιλιάς είναι εύλωτος, αφού δεν υπάρχουν πια πιόνια να τον προστατεύουν. Επιπλέον, τα μαύρα

κομμάτια δεν είναι τοποθετημένα αρμονικά και δε συνεισφέρουν ούτε στην άμυνα, ούτε για ενεργητικό παιχνίδι. Οι αδυναμίες των λευκών πιονιών θα μπορούσαν ενδεχομένως να παίξουν αρνητικό ρόλο σε ορισμένα φινάλε, αλλά βρισκόμαστε ακόμη στο μέσο της παρτίδας, όπου η ασφάλεια των βασιλιάδων και η πρωτοβουλία είναι πιο σημαντικοί παράγοντες. Τα λευκά έχουν ξεκάθαρο πλεονέκτημα, αλλά υπάρχει βέβαια μπόλικη δουλειά ακόμη για να μετατρέψουν την υπεροχή τους σε ολόκληρο πόντο!

Σχέδιο: Επιλέξτε ένα από τα τρία επόμενα σχέδια για τα λευκά:

A: Θα πρέπει να προσπαθήσω να εκμεταλλευτώ τη μοναδική ανοιχτή στήλη, την κάθετη e, και να διπλώσω εκεί τους πύργους μου. Έπειτα θα εισβάλλω στη θέση των μαύρων, δημιουργώντας επικίνδυνες απειλές. Η άμυνα των μαύρων θα αποδειχτεί προβληματική, αφού θα πρέπει να υπερασπίσουν πολλά αδύνατα τετράγωνα (g5, f5, e6, e7).

B: Θα πρέπει να προσπαθήσω να ανοίξω περισσότερες γραμμές στην πτέρυγα του βασιλιά. Αυτό μπορώ να το πετύχω αν επιτεθώ στο τρωτό μαύρο πιόνι g με 25.♞d2. Αφού δε συζητιέται καν η συνέχεια 25...g4 26.♟h4, τα μαύρα θα πρέπει να συνεχίσουν με 25...f4 26.♟h2 ♟f5 (διαφορετικά υπάρχει η ισχυρή απάντηση 27.g3) και θα ακολουθήσει το 27.♞e6, έπειτα από το οποίο

έχω πολλές απειλές, όπως οι ♖fe1, h4, g3, ♔e2 και ♕d2 (την κατάλληλη στιγμή) που θα πρέπει να μου προσφέρουν ένα αποφασιστικό πλεονέκτημα.

Γ: Μια και η ασφάλεια του βασιλιά αποτελεί σημαντικό παράγοντα σε τέτοιες θέσεις, θα πρέπει να ανοίξω και άλλες κάθετες γύρω από το μαύρο μονάρχη. Ιδιαίτερα σημαντικό θα είναι το άνοιγμα της κάθετης h, αφού ο μαύρος βασιλιάς θα βρεθεί ιδιαίτερα εκτεθειμένος κατά μήκος της. Γι' αυτό θα πρέπει να συνεχίσω με 25.h4. Τα μαύρα δε φαίνεται να διαθέτουν ικανοποιητική απάντηση: αν 25...f4 ακολουθεί 26.♗xg5, στο 25...g4 26.♗g5 και, τέλος, στο 25...gxh4 26.♕xh4.

Η λύση και η συνέχεια της παρτίδας στη σελ. 134

Είπε:

Όταν βρίσκεσαι σε θέση
με στρατηγικά μειονεκτήματα,
οι αδυναμίες αυτές δεν
πρόκειται να εξαφανιστούν
με καλή άμυνα και μόνο.

Αλεξάντερ Αλιέχιν

4

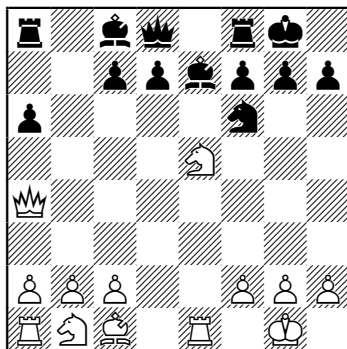
♔ Μάγια Τσιμπουρντανίτζε

♚ Στράτος Γρίβας

♁ Αθήνα, 1984

Ισπανική Παρτίδα

1.e4 e5 2.♗f3 ♗c6 3.♕b5 a6 4.♕a4
♗f6 5.d4 exd4 6.0-0 ♕e7 7.♞e1 b5
8.e5 ♗xe5 9.♗xe5 bxa4 10.♔xd4
0-0 11.♔xa4 (Δ)

Εκτίμηση: Τα λευκά επέλεξαν ένα όχι ιδιαίτερα απαιτητικό άνοιγμα, κάτι που θα έπρεπε κανονικά να ικανοποιεί τα μαύρα που, κατά πώς φαίνεται, έχουν αξιόλογες δυνατότητες. Καθώς και οι δύο αντίπαλες πλευρές δεν έχουν ολοκληρώσει ακόμη την ανάπτυξή τους, το μόνο που μπορούμε να πούμε είναι ότι η σωστή επιλογή σχεδίου θα αποφασίσει ποιος (και αν) θα αποκτήσει

την υπεροχή. Στη συγκεκριμένη θέση, βέβαια, υπάρχουν και ορισμένοι χαρακτηριστικοί παράγοντες. Τα λευκά έχουν καλύτερη πιονοδομή, αφού το μαύρο πιόνι **a** είναι απομονωμένο και τα πιόνια στο **c7** και **d7** είναι «κρεμασμένα». Από την άλλη μεριά, τα μαύρα έχουν το ζεύγος των αξιωματικών και ένα δυνητικά ισχυρό (αν και «κρεμασμένο») κέντρο ως αντάλλαγμα για την κατώτερη πιονοδομή τους. Ίσως καταφέρουν αργότερα να αξιοποιήσουν αυτούς τους παράγοντες προχωρώντας τα πιόνια τους **c** και **d**. Συνοψίζοντας, οι δυνατότητες είναι ίσες!

Σχέδιο: Επιλέξτε ένα από τα τρία επόμενα σχέδια για τα μαύρα:

A: Μια και η «φυσιολογική» ανάπτυξη δε φαίνεται να οδηγεί σε υπεροχή, θα πρέπει να σκεφτώ κάτι διαφορετικό. Για παράδειγμα, μοιάζει καλή ιδέα να φέρω καταρχάς τον **♖a8** στο παιχνίδι. Γι' αυτό θα έπρεπε να συνεχίσω με **11...♗b8** (με απειλή **...♗b4-h4**) **12.a3 ♗b6** με σκοπό **...♗e6**, **...♗e8**, **...♗b7**, και έπειτα να προχωρήσω τα κεντρικά μου πιόνια. Το σχέδιο αυτό θα μου προσφέρει την υπεροχή.

B: Η ενδεικνυόμενη πορεία ενεργειών θα πρέπει να συντείνει στην ολοκλήρωση της ανάπτυξης. Θα έπρεπε να συνεχίσω με **11...♗b7** **12.♗c3 d5** **13.♗g5** (αν **13.♗c6 ♗xc6** **14.♗xc6 ♗d6** **15.♗xd6**

♗xd6 **16.♗g5 ♗b4** => **13...♗d6**, και η θέση μου είναι αρκετά καλή.

Γ: Ο αρχικός μου στόχος είναι, φυσικά, η ολοκλήρωση της ανάπτυξής μου, αλλά αυτό θα πρέπει να γίνει με πιο ενεργητικό τρόπο, αρχίζοντας με **11...♗d6** **12.♗d3** (στο **12.♗d2 ♗e8** ακολουθεί **13.♗df3 ∞**) **12...♗b7** **13.♗g5 h6** **14.♗h4 c5**. Οι αξιωματικοί μου φαίνονται να είναι τοποθετημένοι εξαιρετικά και θα έχω αξιόλογες δυνατότητες επίθεσης στο μέλλον.

Η λύση και η συνέχεια της παρτίδας στη σελ. 135

Είπε:

Στο σκάκι υπάρχει ένα αξίωμα:
ότι αργά ή γρήγορα,
κάποιες από τις απειλές
που κρύβουν οι κινήσεις μας,
δε θα τις δει ο αντιπαλός μας.

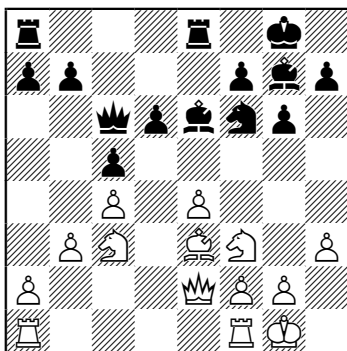
Νταβίντ Μπρονστάιν

5

♔ Στράτος Γρίβας
♚ Βισβανάθαν Ανάντ
♝ Σάριτζα, 1985

Άμυνα Μπενόνι

1.d4 ♖f6 2.c4 c5 3.d5 d6 4.♗c3 g6
5.e4 ♔g7 6.♞e2 0-0 7.♞g5 e6
8.dxe6 ♞xe6 9.h3 ♗c6 10.♗f3
♚b6 11.b3 ♗d4 12.0-0 ♞fe8
13.♞e3 ♗xe2+ 14.♚xe2 ♚c6 (Δ)

Εκτίμηση: Τα λευκά ελέγχουν περισσότερο χώρο και η πιονοδομή τους είναι ανώτερη από των μαύρων (το πiónι d6 είναι αδυναμία και το d5 είναι ισχυρό τετράγωνο για τα λευκά κομμάτια). Από την άλλη μεριά, τα μαύρα διαθέτουν το ζεύγος των αξιωματικών και ιδιαίτερα ενεργητική θέση. Μπορούν να ασκήσουν πίεση στο κέντρο και α-

κόμη και να προετοιμάσουν την προώθηση ...b5 στην πτέρυγα της βασιλίσσας. Μοιάζει και οι δύο αντίπαλοι να είναι ικανοποιημένοι με τις δυνατότητές τους, αλλά και να αποδέχονται τα συν και τα πλην των θέσεών τους. Η θέση θα πρέπει συνεπώς να αποτιμηθεί ως δυναμικά ισόπαλη. Τη συγκεκριμένη στιγμή που απεικονίζεται στο διάγραμμα, τα λευκά θα πρέπει να προστατεύσουν το πiónι τους στο e4, που δέχεται επίθεση.

Σχέδιο: Επιλέξτε ένα από τα τρία επόμενα σχέδια για τα λευκά:

A: Θα πρέπει να προστατέψω το κεντρικό μου πiónι με το ενεργητικό 15.♗g5. Έπειτα θα αλλάξω το μαύρο ♞e6 με τον ίππο μου, θα προστατέψω το πiónι μου e4 με την κίνηση f3 και στο τέλος, αφού διπλώσω πύργους στην κάθετη d, θα έχω άνετη υπεροχή. Αν τα μαύρα προσπαθήσουν να αποσύρουν τον αξιωματικό τους με 15...♞d7, τότε το 16.♚f3 h6 17.♗d5 hxcg5 18.♗xf6+ ♞xf6 19. ♚xf6 θα μου διασφαλίσει την υπεροχή.

B: Θα πρέπει να προστατέψω το κεντρικό μου πiónι με 15.♗d2, για να αναδιοργανώσω τα κομμάτια μου. Δε θα πρέπει να φοβάμαι το 15...♗g4 16.hxcg4 ♞xc3 17.♞ad1 ♞ad8 18.g5, με ελάχιστη, αλλά σταθερή υπεροχή. Πιο ενοχλητική θα είναι η προσπάθεια των μαύρων με 15...♗h5 16.♞ac1 f5 17. exf5 ♞xf5 18.♚f3 ♗f6, με ίσες δυνατό-

τητες. Νομίζω ότι δεν μπορώ να ζητήσω περισσότερα από τη θέση μου, αφού δεν πιστεύω ότι έχω κάποια στρατηγικά πλεονεκτήματα.

Γ: Η προστασία του κεντρικού πιονιού μου με μια κίνηση του ίππου δεν είναι δυνατό να οδηγήσει σε υπεροχή. Προτιμότερο θα ήταν να προστατέψω το πiónι με **15.♖d3**, βελτιώνοντας ταυτόχρονα τη θέση της βασιλίσσάς μου (απομακρύνοντάς την από την επικίνδυνη κάθετη e). Το σχέδιό μου είναι απλό, αλλά αποτελεσματικό: να διπλώσω πύργους στην κάθετη d και να ασκήσω πίεση στο αδύνατο πiónι d6 (με ένα μελλοντικό ♖c2).

Η λύση και η συνέχεια της παρτίδας στη σελ. 137

6

♔ **Μιχαί Γκίντα**

♚ **Στράτος Γρίβας**

♁ **Αίγιο, 1986**

Ισπανική Παρτίδα

1.e4 e5 2.♗f3 ♗c6 3.♗b5 a6 4.♗a4 ♗f6 5.0-0 ♗xe4 6.d4 b5 7.♗b3 d5 8.dxe5 ♗e6 9.♗e3 ♗e7 10.c3 ♗c5 11.♗c2 ♗g4 12.♗bd2 ♗e6 13.♖b1 ♗h5 14.a4 b4 15.a5 ♗g6 16.♗xg6 hxg6 17.♗d1 ♗b8 18.c4 dxc4 19.♗xc4 ♖c8 20.♖e4 ♖b7 21.♖g4 0-0 22.b3 ♗bd8 23.h4 ♖b5 24.♗d4 ♗cxd4 25.♗xd4 ♗d7 26.♗e3 ♗fd8 27.g3 ♗d3 28.♗ab1 ♗d5 29.♗xd3 ♖xd3 30.♗b2 ♖c3 31.♗d2 ♖d3 32.♗e3 ♖c3 33.♗d2 ♖d4 34.♖xd4 ♗xd4 35.♖f1 ♗c6 36.♗c2 ♗d3 37.♗e3 ♗xb3 38.♖e2 ♗c3 39.♗xc3 bxc3 40.♖d3 ♗b4 41.♗f4 ♗xa5 42.♗e3 c6 43.♗d1 ♖f8 44.♗g5 ♗b7 45.♗xc3 ♗c5+ 46.♖c4 ♗xc3 47.♖xc5 ♗xe5 48.♖xc6 ♗c3 49.g4 (Δ)

(δείτε το διάγραμμα στην αρχή της επόμενης στήλης)

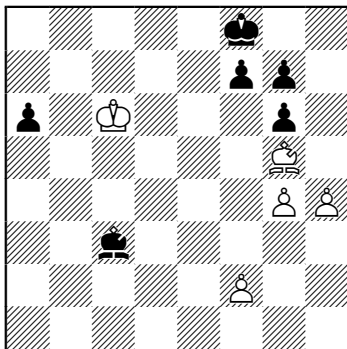
Εκτίμηση: Τα μαύρα έχουν ένα εξωτερικό ελεύθερο πiónι και η νίκη τους θα πρέπει να θεωρείται «θέμα τεχνικής». Πρόκειται για ένα τυπικό φινάλε «από το βιβλίο», όπου η γνώση θα πρέπει να αρκεί είτε για να το κερδίσει κανείς, είτε για να το σώσει, ανάλογα και με τις

Είπε:

Πρέπει να παίζεις τόσο σκάκι που να σου μένει καιρός να σκέφτεσαι για το σκάκι.

Μαρκ Ταϊμάνοβ

διάφορες δυνατότητες που υπάρχουν στη διάθεση των δύο πλευρών.

Σχέδιο: Επιλέξτε ένα από τα τρία επόμενα σχέδια για τα μαύρα:

A: Σε αυτό το τυπικό φινάλε «από το βιβλίο», θα πρέπει να κρατήσω ζωντανό το πiónι μου **a** μέχρι να μπορώ να κερδίσω κάτι πιο σημαντικό σε αντάλλαγμα γι' αυτό. Το πiónι μου **a** αναγκάζει το λευκό βασιλιά να το παρακολουθεί διαρκώς και δίνει έτσι στο δικό μου βασιλιά τη δυνατότητα να επιτεθεί στις γραμμές των λευκών. Όταν έρθει η ώρα, θα το ανταλλάξω με ένα από τα λευκά πiónια στην πτέρυγα του βασιλιά και θα μεταφέρω τη θέση σε κάποιο θεωρητικά κερδισμένο φινάλε. Θα ξεκινήσω με 49...a5.

B: Ο λευκός **Φ** εξαναγκάστηκε να απομακρυνθεί από τα πiónια του στην πτέρυγα του βασιλιά. Ένα

καλό σχέδιο είναι, λοιπόν, να αλλάξω το πiónι μου **a** για κάποιο από τα λευκά πiónια της πτέρυγας του βασιλιά και να επιτεθώ σε όσα απομείνουν με το βασιλιά μου, που βρίσκεται πολύ πιο κοντά σε αυτή την περιοχή από ό,τι ο ομόλογός του. Επομένως φαίνεται καλό να συνεχίσω με 49...**Δd4** 50.**f3** **Δf2** 51.**Δd2** **Δxh4** 52.**Φb6** **Φe7** 53.**Φxa6** **Φe6** 54.**Φb5** **Φd5**, και η δεύτερη φάση του σχεδίου μου είναι έτοιμη να εκτελεστεί...

Γ: Θα αξιοποιήσω τις ιδέες του σχεδίου A, αλλά με άλλη διαδικασία: 49...**f5** 50.**f3** **Φf7** 51.**Φb6** **a5** 52.**Φb5** **Φe6** 53.**h5** **gxh5** 54.**gxh5** **Φd5**.

Η λύση και η συνέχεια της παρτίδας στη σελ. 138

Είπε:

Η ολοκληρωμένη γνώση των βασικών στοιχείων μας οδηγεί πέρα και από τα μισά του δρόμου προς την κορυφή.

Αρόν Νίμζοβιτς

7

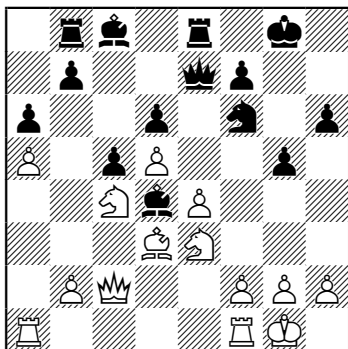
♔ Στράτος Γρίβας

♙ Νικηφόρος Σιδερής

♚ Αθήνα, 1987

Άμυνα Μπενόνι

1.d4 ♘f6 2.c4 c5 3.d5 e6 4.♗c3
 exd5 5.cxd5 d6 6.♗f3 g6 7.e4 ♕g7
 8.♕g5 h6 9.♖h4 0-0 10.♗d2 a6
 11.a4 ♖e8 12.♕e2 ♗bd7 13.0-0 g5
 14.♕g3 ♗e5 15.♙c2 ♖b8 16.♕xe5
 ♖xe5 17.♗c4 ♖e8 18.a5 ♗g4
 19.♗d1 ♗d4 20.♗de3 ♗f6 21.♖d3
 ♙e7 (Δ)

Εκτίμηση: Τα λευκά πρέπει να είναι απόλυτα ευχαριστημένα από την έκβαση του ανοίγματος. Κατάφεραν να κερδίσουν υπεροχή χώρου και ένα ισχυρό τετράγωνο για τον ίππο τους στο c4. Επιπλέον, η πτέρυγα του μαύρου βασιλιά (και ο

ίδιος ο βασιλιάς τους) έχουν εξασθενήσει, αφού η προώθηση ...g5 δημιούργησε ορισμένα αδύνατα τετράγωνα (h6, f5). Από την άλλη, η θέση των μαύρων φαίνεται σταθερή και κανείς δεν μπορεί να υποτιμήσει ένα τέτοιο ζεύγος αξιωματικών. Τα λευκά θα ήθελαν πολύ να χρησιμοποιήσουν την προώθηση με f4, αλλά αυτό μάλλον θα παραμείνει όνειρο, αφού τότε το κέντρο τους θα καταρρεύσει!

Σχέδιο: Επιλέξτε ένα από τα τρία επόμενα σχέδια για τα λευκά:

A: Ουσιαστικά, τα μαύρα δεν απειλούν το πιόνι μου στο e4, επειδή στην περίπτωση αυτή θα πέσει και το δικό τους στο d6. Θα πρέπει, όμως, να σκεφτώ πώς θα βελτιώσω τη θέση μου. Αυτό μπορεί να γίνει αν φέρω άλλο ένα κομμάτι στο κέντρο, με 22.♖ae1. Τα μαύρα ίσως συνεχίσουν με 22...♗g4 23.♗xg4 ♕xg4 24.♙b3 ♕d7 25.♗b6 ♖bd8, όταν θα έχω ελαφρώς καλύτερες δυνατότητες εξαιτίας της υπεροχής μου σε χώρο.

B: Πρέπει οπωσδήποτε να αλλάξω τον ισχυρό ♕d4 των μαύρων. Αν μπορέσω να το καταφέρω αυτό, η πτέρυγα του μαύρου βασιλιά θα εξασθενήσει περισσότερο. Καλή ιδέα φαίνεται να ελευθερώσω το τετράγωνο c2 για τον ίππο μου, γι' αυτό θα πρέπει να συνεχίσω με 22.♙b3 ♙c7 23.♗c2. Τα μαύρα μπορούν να πάρουν το πιόνι μου στο e4, αλλά έπειτα από 23...♗xe4

24.♟xd4 cxd4 25.♞fe1 ♜f5 26. ♚a3 ♜g6 27.♜b6 έχω την αίσθηση ότι θα διαθέτω υπεραρκετό αντάλλαγμα για το άχρηστο επιπλέον πiónι των μαύρων στο d4.

Γ: Οδηγός μου θα πρέπει να είναι η εξασθενημένη πτέρυγα του μαύρου βασιλιά. Αν θα μπορούσα να καταφέρω να αλλάξω τους λευκοτετράγωνους αξιωματικούς, τότε θα μπορούσα να τοποθετήσω ένα «τέρας» (τον τωρινό ♜e3) στο τετράγωνο f5! Νομίζω ότι μπορώ να τα καταφέρω αν εγκαταλείψω το ασθενικό πiónι μου στο e4. Το σχέδιό μου μπορεί να υλοποιηθεί με τη συνέχεια 22.e5 dxe5 (αν 22...♜xe5 23.♜f5 ♜d7 24.♜xd7 ♚xd7 25.♚d3 με επαρκές αντάλλαγμα για το πiónι που θυσιάσα) 23.♜f5 και το αντάλλαγμα που θα έχω στη διάθεσή μου για το ένα πiónι θα πρέπει να είναι αρκετό.

Η λύση και η συνέχεια της παρτίδας στη σελ. 141

8

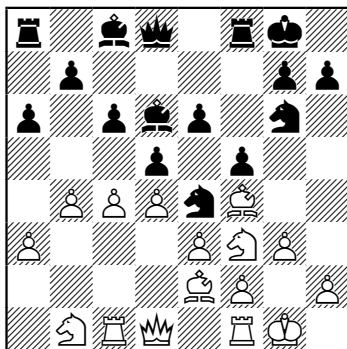
♔ Χρήστος Μπούσιος

♚ Στράτος Γρίβας

♁ Πάτρα, 1988

Ολλανδική Άμυνα

1.d4 f5 2.♜c3 d5 3.♜f4 a6 4.e3
♜f6 5.♜f3 e6 6.♜e2 ♜d6 7.0-0-0
8.♞c1 ♜c6 9.♜b1 ♜e7 10.c4 ♜g6
11.g3 c6 12.a3 ♜e4 13.b4 (Δ)

Εκτίμηση: Η παρτίδα βρίσκεται στην τελική φάση του ανοίγματος, στο σημείο όπου και οι δύο αντίπαλοι έχουν ολοκληρώσει λίγο-πολύ την ανάπτυξη των κομματιών τους. Τα λευκά ασκούν πίεση στην πτέρυγα της βασίλισσας με τη βοήθεια των εκεί πιονιών τους. Σε αυτό το συγκεκριμένο σύστημα της Ολλανδικής Άμυνας, το σύστημα Στόν-γουολ («πέτρινος τοίχος»), το κέ-

Είπε:

Είναι πολύ ευχάριστο
όταν οι αντίπαλοί μου παίζουν
κακές κινήσεις.

Αντονι Μάιλς

ντρο είναι συνήθως σταθεροποιημένο. Τα μαύρα εγκαταλείπουν εθελοντικά στα λευκά το τετράγωνο **e5**, αλλά σε αντάλλαγμα μπορούν να αναπτυχθούν χωρίς να αντιμετωπίζουν άμεσες απειλές. Καλός φαίνεται ότι ήταν και ο ελιγμός του μαύρου ίππου (...**♟c6-e7-g6**), που αποσκοπούσε στον καλύτερο έλεγχο του αδύνατου τετράγωνου στο **e5**. Όπως έχει δείξει η πείρα, τα μαύρα θα πρέπει να συγκεντρώσουν την προσοχή τους στην πτέρυγα του βασιλιά και, κάποια στιγμή, και στο κέντρο. Ως συνολική αποτίμηση: τα λευκά πρέπει να είναι ελαφρώς καλύτερα, κυρίως εξαιτίας της υπεροχής σε χώρο που απέκτησαν από το άνοιγμα.

Σχέδιο: Επιλέξτε ένα από τα τρία επόμενα σχέδια για τα μαύρα:

A: Θα πρέπει να προσπαθήσω να οργανώσω μια επέλαση πιονιών στην πτέρυγα του βασιλιά, αλλά ο ίππος μου στο **g6** δε βοηθάει καθόλου. Γι' αυτό θα πρέπει να τον μεταφέρω στο **f7**, από όπου και θα ελέγχει το αδύνατο τετράγωνο **e5**, και ταυτόχρονα θα βοηθάει την προώθηση ...**g5**. Αν τα λευκά προσπαθήσουν να αποφύγουν την προώθηση του πιονιού στο ...**g5** με ένα **h4** στην κατάλληλη στιγμή, το σχέδιό μου θα πρέπει να αποτελείται από τις προπαρασκευαστικές κινήσεις ...**g6**, ...**h6**, τις οποίες θα ακολουθήσει πια το ...**g5**. Σε όλες

αυτές τις περιπτώσεις, ο ίππος μου θα στέκεται εξαιρετικά στο **f7**.

B: Θα προσπαθήσω να προετοιμάσω την προώθηση ...**e5**. Αυτό μπορεί να γίνει με κινήσεις όπως ...**♙e7**, ...**♘h8**, ...**dx4**, και μόνο τότε ...**e5**. Τα λευκά δεν έχουν και πολλά να αντιτάξουν σε αυτό το σχέδιο· έτσι, θα καταφέρω να ισοφαρίσω τη θέση χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια.

Γ: Θα πρέπει να προσπαθήσω να οργανώσω άμεσα δραστηριότητα στην πτέρυγα του βασιλιά. Αυτό μπορεί να γίνει με τη συνέχεια **13...♟xf4 14.exf4** (ή **14.gxf4 g5 14...g5 15.♟xg5 ♟xg5 16.fxg5 f4 (16...♙xg5 17.f4)**). Το άνοιγμα του κέντρου δεν μπορεί να είναι προς όφελός μου, αλλά αυτό αντισταθμίζεται από τη δραστηριότητα των κομματιών μου γύρω από το λευκό βασιλιά (δύο αξιωματικοί συν οι δύο ημιανοιχτές κάθετες **f** και **g**).

Η λύση και η συνέχεια της παρτίδας στη σελ. 142

Είπε:

Δεν έχω «ήρωες»,
δε θέλω να αντιγράψω
κανέναν.

Σίμεν Αγκντεστάιν

9

♔ Στράτος Γρίβας

♚ Πέταρ Βελίκοβ

♁ Φιλιππούπολη, 1988

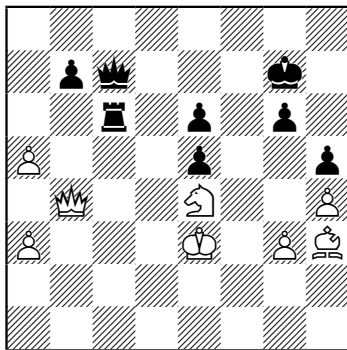
Σικελική Άμυνα

1.e4 c5 2.c3 ♖f6 3.e5 ♘d5 4.d4 cxd4 5.♗f3 d6 6.cxd4 e6 7.a3 ♘d7 8.♘d3 ♘c6 9.0-0 ♗d7 10.♞e1 ♘e7 11.♗bd2 dxe5 12.dxe5 ♗c5 13.♗f1 ♗f4 14.♞e3 0-0 15.♚c2 ♞c8 16.b4 ♘a4 17.♚b1 ♗d7 18.♚e4 ♗d5 19.♞e1 ♘c2 20.♚g4 ♘f5 21.♚g3 a5 22.bxa5 ♗c5 23.♗d4 ♘g6 24.♗c4 ♗e4 25.♚b3 ♘c5 26.♗b2 ♗dc3 27.♗xc3 ♗xc3 28.♗c2 ♗e4 29.♗d2e3 ♚h4 30.g3 ♚e7 31.♗g2 ♞c7 32.♞ad1 h5 33.♗d6 ♗xf2 34.♗xf2 ♘c2 35.♚c3 ♘xd1 36.♞xd1 f6 37.♗e2 fxe5 38.♗d4 39.♚b4 ♚d7 40.♚b3 ♚e7 41.h4 g6 42.♗h3 ♞c6 43.♞f1 ♘xe3 44.♞xf8+ ♗xf8 45.♗xe3 ♗g7 46.♚b4 ♚c7 (Δ)

(δείτε το διάγραμμα στην αρχή της επόμενης στήλης)

Εκτίμηση: Τα λευκά υπερέχουν, αφού διαθέτουν δύο (καλά) ελαφρά κομμάτια εναντίον ενός (εντελώς παθητικού) πύργου. Ατυχώς για τα μαύρα, το επιπλέον πiónι τους δεν έχει σημασία, αφού είναι απομονωμένο, αδύνατο, και σταθεροποιημένο. Επιπλέον, τα πiónια e των μαύρων φαντάζουν περισσότε-

ρο σαν αδυναμίες, όπως συμβαίνει άλλωστε και με τα πiónια τους b και g. Τα λευκά θα πρέπει να προσέχουν το βασιλιά τους, αφού η παρουσία του στο κέντρο προσφέρει στα μαύρα κάποιες δυνατότητες για αντιπαιχνίδι.

Σχέδιο: Επιλέξτε ένα από τα τρία επόμενα σχέδια για τα λευκά:

A: Θα πρέπει να επιτεθώ στα πiónια e, αρχίζοντας από το πiónι στο e5. Αυτό μπορώ να το καταφέρω με τους κατάλληλους ελιγμούς των ελαφριών κομματιών μου (♗f1 και ♗d2-c4) που θα αποβλέπουν σε αυτόν το στόχο· επιπλέον, θα πρέπει να εμπλέξω και τη βασιλίσσά μου μέσω b5 ή c3. Τα μαύρα δε θα μπορέσουν να υπερασπίσουν αυτή την αδυναμία και το πiónι, τελικά, θα πέσει. Έπειτα θα επιτεθώ και στο πiónι e6.

B: Θα πρέπει να αλλάξω το πiónι μου a5 για το b7 των μαύρων. Έτσι

θα μείνει ελεύθερο το πιόνι μου **a3** με αποτέλεσμα μια εύκολη νίκη. Η αλλαγή αυτή μπορεί να γίνει αφού συνεχίσω πρώτα με **♙f1-b5** και έπειτα με **a6**. Έπειτα από την αλλαγή των πιονιών θα συνεχίσω με **♙d3** και θα προχωρήσω το πιόνι μου **a**.

Γ: Το βέβαιο είναι ότι θέλω να αλλάξω βασίλισσες την κατάλληλη στιγμή και έπειτα να επιτεθώ με όλες μου τις δυνάμεις εναντίον του πιονιού **b** του αντιπάλου. Τα μαύρα, όμως, δεν πρόκειται ποτέ τους να αποδεχτούν αυτή την αλλαγή· γι' αυτό θα πρέπει να την επιβάλλω με επίθεση εναντίον του μαύρου βασιλιά! Με τους κατάλληλους ελιγμούς των κομματιών μου εναντίον του μαύρου πιονιού στο **g6** (**♗g5**, **♙f1-d3** και **♚e4**) θα μπορέσω είτε να αλλάξω βασίλισσες και να κερδίσω εύκολα το φινάλε, είτε να τον κάνω ματ!

Η λύση και η συνέχεια της παρτίδας στη σελ. 144

Είπε:

Ο καλός σκακιστής
είναι πάντα τυχερός.

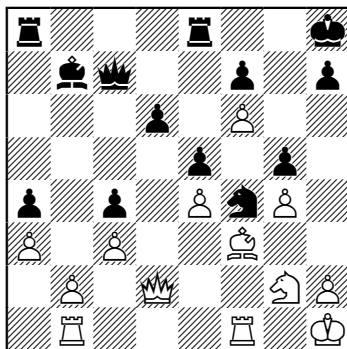
Χοσέ Ραούλ Καπαμπλάνκα

10

♔ Στράτος Γρίβας
♚ Μίοντραγκ Τοντόρτσεβιτς
♁ Χάιφα, 1989

Σικελική Άμυνα

1.g3 g6 2.♙g2 ♙g7 3.f4 c5 4.♗f3
♗c6 5.0-0 d6 6.d3 e6 7.e4 ♗ge7
8.c3 0-0 9.♙e3 b6 10.d4 ♗b7 11.
♗f2 ♗c8 12.dxc5 bxc5 13.♗bd2
♚c7 14.♗e1 ♗cd8 15.♚a4 ♗fe8 16.
♗ac1 a5 17.a3 ♗a8 18.♗c4 ♗ed8
19.♗cd1 ♗c8 20.♗d2 ♗6e7 21.♚c2
a4 22.♗e3 ♗b6 23.f5 ♗c6 24.g4
♗e5 25.♗g3 ♗bd7 26.♗f2 ♗e8 27.
♗xe5 ♗xe5 28.f6 ♗h6 29.♗f4
♗xf4 30.♗xf4 g5 31.♗f2 c4 32.
♚d2 ♗h8 33.♗b1 ♗d3 34.♗ff1
♚c5 35.♗h1 ♗f4 36.♗f3 ♚c7 37.
♗g2 e5 (Δ)

Εκτίμηση: Μολονότι η παρτίδα πλησιάζει την 40ή κίνηση, οι αντίπαλοι έχουν αλλάξει μόνο από δύο ελαφριά κομμάτια. Συνεπώς παραμένουμε στο μέσο της παρτίδας. Τα μαύρα φαίνεται να ελέγχουν τη θέση και ταυτόχρονα διαθέτουν τη θανάσιμη απειλή ...♚d8, με την οποία κερδίζουν το σημαντικό λευκό πόνι f. Η στρατηγική των λευκών μοιάζει να απέτυχε, αφού βρέθηκαν με τις αδυναμίες στο f6 και στο b2, ενώ και το πόνι τους e4 αποτελεί στόχο για τον ♖b7. Τα λευκά θα πρέπει, συνεπώς, να προσπαθήσουν να περιπλέξουν την παρτίδα και να προσπαθήσουν να προσεγγίσουν το μοναδικό διαθέσιμο στόχο τους, το μαύρο βασιλιά. Η σωστή αξιολόγηση της θέσης στηρίζεται στο αν τα λευκά θα μπορέσουν να οργανώσουν αντιπαιχνίδι.

Σχέδιο: Επιλέξτε ένα από τα τρία επόμενα σχέδια για τα λευκά:

A: Νομίζω ότι πρέπει να αλλάξω στο f4 με 38.♠xf4 gxf4 (αν 38...exf4 τότε 39.h4 ♚xe4 [στο 39...h6 ακολουθεί 40.hxg5 hxg5 41.♚h2+ ♔g8 42.♚h6 +-] 40. ♚xe4 ♖xe4 41.hxg5 και τα μαύρα είναι χάλια) και 39.h4, για να προστατέψω το αδύνατο πόνι μου f. Έπειτα θα συνεχίσω με ♖bd1 και η θέση θα είναι ασαφής.

B: Νομίζω ότι πρέπει να επιτεθώ αμέσως στο αντίπαλο πόνι d με 38.♖bd1. Έπειτα από 38...♗ad8

(38...♗e6 39.h4 ∞) θα πρέπει να συνεχίσω με 39.♠e3-f5 (αν 39.h4 τότε 39...d5), για να αυξήσω την πίεση στο στόχο μου. Η ενδεχόμενη απώλεια του πιονιού f6 μπορεί να αντισταθμιστεί με το «πάρσιμο» οποιουδήποτε από τα αδύνατα μαύρα πόνια (a4, c4, d6).

Γ: Το σωστό σχέδιο θα πρέπει να είναι η δραστηριοποίηση στην πτέρυγα του βασιλιά με την κίνηση 38.h4. Τα μαύρα θα πρέπει να προσέχουν, αφού η συνέχεια 38...♠xg2 39.♠xg2 gxh4 40.♚h6 ♖g8 41.♖f5 ♖g6 42.♚xh4 μοιάζει εντάξει για εμένα και στο 38...h6 39.hxg5 hxg5 40.♠xf4 gxf4 41.♚h2+ θα τον κερδίσω και από πάνω.

Η λύση και η συνέχεια της παρτίδας στη σελ. 145

Είπε:

Και αν η θεωρία λέει ότι
κάτι είναι σωστό,
εμείς ποτέ δεν την πιστέψαμε
σαν Ευαγγέλιο.

Σίμεν Αγκντεστάιν

11

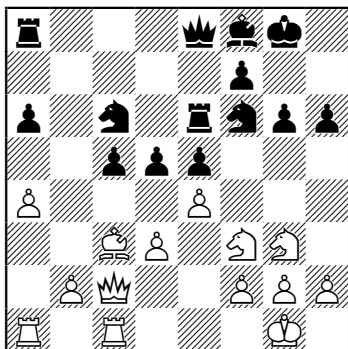
♔ Ντράγκαν Μπάρλοβ

♚ Στράτος Γρίβας

♁ Αθήνα, 1990

Ισπανική Παρτίδα

1.e4 e5 2.♟f3 ♟c6 3.♞b5 a6 4.♞a4
 ♟f6 5.♚e2 b5 6.♞b3 ♟c5 7.c3 0-0
 8.0-0 h6 9.♞d1 ♞e8 10.d3 ♟f8
 11.a3 d6 12.♟bd2 ♟a5 13.♞a2 c5
 14.♟f1 ♞e6 15.♞xe6 ♞xe6 16.♟g3
 g6 17.♚c2 d5 18.a4 b4 19.♞d2
 ♚e8 20.♞e1 bxc3 21.♞xc3 ♟c6
 22.♞ec1 (Δ)

Εκτίμηση: Και οι δύο πλευρές έχουν ολοκληρώσει την ανάπτυξή τους από ώρα. Το όχι ιδιαίτερα φιλόδοξο παιχνίδι των λευκών και κάποια λάθη χειρισμών που έκαναν στη θέση επέτρεψαν στα μαύρα να αποκτήσουν σημαντικό προβάδι-

σμα στο κέντρο —ίσως και περισσότερο από ό,τι θα έπρεπε. Τα κεντρικά μαύρα πιόνια είναι ανώτερα και τα πιο αρμονικά τοποθετημένα κομμάτια τους ασκούν μεγαλύτερο έλεγχο σε αυτή την περιοχή. Θα πρέπει επίσης να προσθέσουμε ότι τα λευκά αντιμετωπίζουν πρόβλημα στην κάθετη **b**, που μπορεί να φανεί χρήσιμη μόνο για τα μαύρα. Συνεπώς, τα μαύρα έχουν ευχάριστη και σταθερή υπεροχή.

Σχέδιο: Επιλέξτε ένα από τα τρία επόμενα σχέδια για τα μαύρα:

A: Θα πρέπει να ξεκαθαρίσω τα πράγματα στο κέντρο με την κίνηση **22...dxe4**. Αφού ξαναπάρουν τα λευκά (**23.♟xe4 ♟xe4 24.dxe4**) θα έχω την ευκαιρία να συνεχίσω την κατάλληλη στιγμή με **...♟d4** και να αναγκάσω τα λευκά να αλλάξουν τον ίππο. Έπειτα θα συνεχίσω με **...cxd4** και θα αποκτήσω ένα ελεύθερο και καλά προστατευμένο πιόνι **d**, θα διευρύνω την εμβέλεια του αξιωματικού μου **♞f8** και, τέλος, θα δώσω στους πύργους μου στις κάθετες **b** και **c** εξαιρετικές επιλογές..

B: Η κάθετη **b** είναι ιδιαίτερα σημαντική και γι' αυτό θα πρέπει με **22...d4** να περιορίσω όλες τις δυνατότητες παιχνιδιού σε άλλα σημεία της σκακιάρας. Έτσι θα στερήσω από τα λευκά κάθε δυνατότητα στο κέντρο και στην πτέρυγα του βασιλιά. Στη συνέχεια, θα διπλώσω πύργους στην κάθετη **b**, θα αναδιοργανώσω τα κομμάτια μου στην

πτέρυγα της βασίλισσας, και θα αποκτήσω μια αρχική υπεροχή με σημαντική δυνατότητα να την αυξήσω. Επομένως, αυτό θα πρέπει να είναι το σωστό σχέδιο...

Γ: Τα σχέδιά μου πρέπει να επικεντρωθούν στο κέντρο και στην πτέρυγα της βασίλισσας, όπου υπερέχω. Μια και είναι απαραίτητο να ξεκαθαρίσω όλα τα πράγματα στο κέντρο, θα συνεχίσω με **22...♖d4** για να αναγκάσω τα λευκά να αλλάξουν τον ισχυρό λευκό ίππο μου (**23.♔d1 ♖b8**). Έπειτα από **23.♙xd4 cxd4** θα έχω όλα τα πλεονεκτήματα του σχεδίου **A** συν τη δυνατότητα ενός μελλοντικού **...dxe4**, αφού κατά κανόνα το **24.exd5 ♗xd5** θα με συμφέρει.

Η λύση και η συνέχεια της παρτίδας στη σελ. 147

12

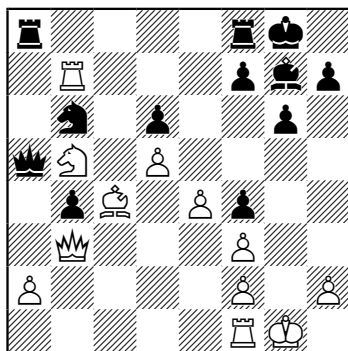
♔ **Στράτος Γρίβας**

♙ **Τζον Κούπερ**

♜ **Νόβι Σαντ, 1990**

Ινδική Άμυνα του Βασιλιά

1.d4 ♗f6 2.♗f3 g6 3.c4 ♙g7 4.♗c3 0-0 5.e4 d6 6.♙e2 e5 7.0-0 ♗c6 8.d5 ♗e7 9.b4 ♗h5 10.c5 a5 11.cxd6 cxd6 12.♗b5 ♗f4 13.♙xf4 exf4 14.♖c1 axb4 15.♔b3 ♙g4 16.♖c7 ♗c8 17.♖xb7 ♔a5 18.♙c4 ♙xf3 19.gxf3 ♗b6 (Δ)

Είπε:

Η επίθεση, από μόνη της,
δεν αποτελεί πλεονέκτημα·
η επίθεση δικαιολογείται μόνο
από τις αδυναμίες
στη θέση του αντιπάλου.

Βίλχελμ Στάινιτς

Εκτίμηση: Τα λευκά φαίνεται να κατάφεραν να δημιουργήσουν κάποια πίεση, αφού έχουν τον πύργο τους στην **7η** οριζόντια, ενώ το μαύρο πιόνι **d6** είναι αδύνατο. Από την άλλη πλευρά, τα μαύρα μπόρεσαν να βρουν αρκετό αντιπαιχνίδι στις κάθετες **a** και **c**, και μοιάζει να

Το σχέδιο στο σύγχρονο σκάκι

Με *Το σχέδιο στο σύγχρονο σκάκι*, που κυκλοφορεί στην Ελλάδα παράλληλα με την πρώτη έκδοση του Αγγλικού πρωτοτύπου *Modern Chess Planning*, ο γκρανμέτρ Στράτος Γρίβας προσφέρει άλλο ένα σημαντικό εργαλείο προπόνησης για σκακιστές αρχικού και μέσου επιπέδου.

Ο συγγραφέας αναλύει την κρίσιμη θέση από 75 παρτίδες βοηθώντας τον αναγνώστη να κατανοήσει τα κρυφά μυστικά τους και του προτείνει να διαλέξει ένα από τρία εναλλακτικά σχέδια για να συνεχίσει. Στη συνέχεια, με βάση ένα σύστημα βαθμολόγησης, ο αναγνώστης μπορεί να αξιολογήσει τη δυναμικότητά του ενώ ταυτόχρονα θα κατανοεί πώς γεννιέται και πώς ολοκληρώνεται *Το σχέδιο στο σύγχρονο σκάκι*.

Το σχέδιο στο σύγχρονο σκάκι θα αποδειχτεί απαραίτητο στη βιβλιοθήκη κάθε νέου και ανερχόμενου σκακιστή, αλλά και κάθε προπονητή ή εκπαιδευτή που εργάζεται με σκακιστές αυτού του επιπέδου.

Ο συγγραφέας

Ο γκρανμέτρ και κορυφαίος προπονητής **Στράτος Γρίβας** είναι από τις πιο σημαντικές φυσιογνωμίες του ελληνικού σκακιού εδώ και εικοσιπέντε χρόνια. Πρώτα συγκέντρωσε, αρχικά ως ταλαντούχος νέος και μετά ως νέος αλλά σκακιστικά ώριμος γκρανμέτρ, όλους τους ατομικούς και ομαδικούς τίτλους πρωταθλητή στην Ελλάδα και καταξιώθηκε κερδίζοντας με το σπαθί του όλες τις αγωνιστικές διακρίσεις που απονέμει βάσει κριτηρίων η Παγκόσμια Σκακιστική Ομοσπονδία. Στη συνέχεια, χωρίς να αποσυρθεί εντελώς από το αγωνιστικό σκάκι, επικέντρωσε το ενδιαφέρον του στη σκακιστική εκπαίδευση και προπόνηση, ένα σημαντικό μέρος των οποίων είναι και η συγγραφή ειδικών εγχειριδίων και δοκιμίων.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

Στουρνάρα 37, 10682 Αθήνα, Τηλ. 210-3829629

Επισκεφθείτε μας στο Internet:
www.klidarithmos.gr

ISBN 978-960-209-993-3

9 789602 099933